

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

KAKO OPISUJEJO VELIKI POŽAR V BELI KRAJINI

Pogorelo 123 poslopij
Ljubljana, 16. aprila 1930.

Iz poročil ljudi, ki so bili navzoči pri požaru oz. so govorili s pogoreli, je požar nastal in opravil svoje strašno delo tako-le:

Vaščani vasi Zaluka so bili povučeni v cerkvi, kjer jim je župnik pridigal o cvetni nedelji kot prvi pravi pomladni nedelji, ki pomeni začetek pomladi, začetek dela, ki naj rodi svoje sadove na jesen. Sredi v to pa je planila vest: "Zaluka gori." Ljudje so se v trenotju razpršili iz cerkve ter strmeli proti Zaluki, iznad katere se je dvigal črn oblak dima, da je zasenčil nebo. Zalučani so se zadrželi domov, gazeč potok do pasu ter ne ozirajoč se na polje, kar naravnost. Hiteli so, celo starčki so hiteli, a preden so prišli domov, je požar že opravil svoje. Tako hitro je vse to šlo. V vasi je vladala panika, zmeda, kričanje in jok.

Oni, ki so ostali doma, so skušali rešiti kar se rešiti da, po okoliških vaseh so se raznesle vesti o požaru, vse cerkve so bile plat zvona, gasilci so hiteli z vseh strani. Ogenj je nastal — kot smo že poročali — v hiši Jure Belaniča. Mast se je razlila po ognjišču, vnela se je in plamen je planil skozi dimnik na slemenato streho, ta se je vnela in vrgla iskro na hlev, kozolec — požar vasi je bil spočet. Mogoče ne bi bilo tako nevarno in ne bi se končalo tako tragično, če ne bi bil baš tedaj začel pihati veter.

Močan veter je dvignil ogorko z Belaničeve strehe ter jih trosil po vsej vasi na vse strehe hiš in hlevov. Veter je menjaval svoje smeri, kakor v želji, raznesti iskre na vse strani in vpepeliti vso vas. Ni preteklo četrte ure in radi vetra je bilo nad sto poslopij v plamenih.

Poleg domačih gasilcev so prihitela na pomoč tudi okoliška društva. Delo pa je bilo oteženo. Vsa vas ima le troje mlak za napajanje živine ter nekaj cistern, vse pa ne vsebuje kolklo vode, da bi sploh lahko govorili o gasilski akciji. Voda je bila v nekaj minutah izčrpana. Poleg vsega tega pa je radi goreče vasi nastala taka vročina, da ni bilo mogoče zdržati v bližini. Gasilci so morali zapustiti celo brizgalno sredi vročine ter se umakniti. Brizgalna bi jim bila gotovo zgorela, a so jo od daleč škropili z vodo, dokler je niso potegnili toliko stran, da je bila izven nevarnosti.

Preden je minila ura, je bila malone vsa vas eno samo pogorišče. Le največjemu naporu gasilcev se je posrečilo, da so ubranili na dveh koncih vasi krog 20 stavb pred požarom. Vse druge stavbe pa so pogorele do tal. Tudi stvari, ki so jih sprva izvlekli iz hiše ven na prosto, tudi te stvari so zgorale. Skupno je pogorelo 32 posestnikov 123 poslopij, z vsem pohištvo, inventarjem ter pridelkom itd. Življenjskih žrtev ni bilo. Sprva so domnevali, da je Belaničeva hčerka zgorela. A hčerka se je le od strahu zatekla k svoji teti v sosedno vas, kjer so jo našli. Oče in mati sta bila spričo vse strašne nesreče nad vse vesela, da jima je ostala vsaj hčerka.

Rudarji zopet brez dela in kruha
Trbovlje, dne 9. apr. 1930.

Ze zadnjič smo vam poročali o praznovanju, ki se je pri nas začelo. Vendar se je žal prvotno praznovanje posameznih šihov izpremenilo v direktno ustavitve posameznih obratov. Tako je stal Hrastnik pretekli teden popolnoma. V Rajhenburgu, Trbovljah in Zagorju so rudarji napravili samo po dva ših. In govori se, da se bodo tudi ti rudniki prihodnji teden ustavili.

Temu praznovanju pa ni več vzrok splošna premogovna kriza, temveč je vzrok spor med trboveljsko premogokopno družbo in državo oz. vlado. Kakor običajno poteče vsako leto s 1. aprilom pogodba o naročilih premoga med družbo in državnimi železnicami. Letos se je uprava državnih železnic postavila na stališče, da se morajo cene premoga znižati. Rudarski podjetniki so se temu uprli, uprava državnih železnic je pa naročila odpovedala.

Torej radi boja Trboveljske premogokopne družbe za večji deleček mora ubogo rudarsko delavstvo trpeti. Ali je to tudi življenje, če zasluži rudar Din 160 do Din 200 na štirinajst dni, pri tem pa se mu od zaslužka odbije še Din 98 raznih odtegljev? Reče se lahko s mirno vestjo, da so s tem vsi rudarji z družinami vred pognani v obup.

Tozadevno je sklicala Zveza rudarjev Jugoslavije široko konferenco v Trbovljah, katere sklep je bil, da se odpošlje v petek, 4. aprila, deputacija rudarjev k banu. Tej deputaciji so se priključili predstavniki prizadetih občin in Delavska zbornica. Namen deputacije je bil, zagotoviti prizadetim rudarjem in njihovim rodbinam aprovizacijo.

Ali bi ne bilo morda v tem oziru, ko prihaja do aličnih borb med Trboveljsko in vlado do kontraverz pri obnovitvi pogodbe, vsled česar pa seveda trpe le rudarji in uslužbeni rudnikov, načeti vprašanje podržavljenja?

Zanimiva zbirka starin

Kakor smo že poročali je slikar Miha Maleš otvoril umetniški salon, to je nekako trgovino raznih slik, umetniških predmetov, okvirjev, dalje posvetovalnico v vseh teh stvaren itd. Sedaj je razstavil v tem salonu akademski slikar Niko Pirnat zanimivo in dragoceno zbirko starin. Starine so baje izkopali izpod razvalin starega kitajskega mesta v neki zapadno kitajski provinci. Če je zbirka s Kitajske v njej ne sme manjkati kip Buddha. Kip je iz maslena in predstavlja Buddho kot božanstvo plodnosti. Ima žensko telo v nosečnosti. Kip je zelo zanimiv in baje nad 500 let star. Pod njim opazi svečenika iz slonove kosti, ki pa je mnogo manjši. Prebarvan je s posebno kitajsko barvo in je tudi zelo star. Tudi njega so našli pri izkopavanju razvalin kitajskega mesta Učurfana. Iz tega kraja je tudi oplenjena iz pečene gline. Drugi del

zbirke so stari kitajski novci in talismani. Med temi je mongolski talisman iz svinca, kakršne so si vtikale ženske v lasje proti urokom, star mongolski denar iz 11. stoletja, kovan v Bagdadu, slonokoščen denar, igralni denar ter zob divje zveri, ki so ga rabile Kitajke za navijanje niti. Na listkih, ki so pri vsakem komadu, je zapisano, katera kitajska dinastija je denar kovala. Tako čitamo o dinastiji Džag-talhan, Došeng-fung itd.. Take razstave imajo velik vzgojni pomen in jih je pozdravljati.

Delavec v Prekmurju

Komaj se je letošnja delavska sezona začela, se je že obrnilo na Borzo dela v Murski Soboti na tisoče ljudi za delo. Vsak dan jih je stalo in stoji pred poslopjem na stotine. Naval je tako velik, da je vodstvo borze delalo že večkrat do polnoči. Tekom treh mesecev je bil promet na borzi sledeč: prijavilo se je 2950 delavcev, delo je bilo ponujeno 1500 delavcem, izvršenih posredovanj je bilo 290, odpotovalo jih je 286, odpadlo 218 in v evidenci je še ostalo 1250 delavcev.

V večjih ali manjših skupinah je zapustilo doslej domača tla okrog 2000 delavcev in delavk. Izmed njih jih je šlo 232 v razne kraje Slovenije, 361 v Francijo, 1073 v Nemčijo in okrog 300 v Avstrijo. Pripravljenih je še 520 delavcev, ki odpotujejo ta teden v Nemčijo.

Nesreča in nezgoda nikoli ne počiva

Ljubljana, 9. aprila 1930.
V St. Vidu nad Ljubljano se je ponesrečil prednočnim dijak Anton Volčjak. Pri telovadbi je padel z drega in dobil težje notranje poškodbe.

Posestnikov sin Janez Kuhar iz Raven pri Kamniku je šel prednočnega po vasi. Nenadoma pa je stopil izza plota neznan moški ter ga s kolom udaril po glavi. Prizadejal mu je težje povlevo nogo.

Posestnikova hči Angela Horvat iz Dolenje vasi pri Kočevju je padla ter si zlomila nogo.

Rudar Ludvik Bokal iz Zagorja si je pri delu težko poškodoval levo nogo.

Užitkarica Terezija Medved iz Most je padla na Zaloški cesti

tako nesrečno, da si je pri padcu težko poškodovala obe nogi. Vse ponesrečence so prepeljali v ljubljansko bolnico.

Ivanu Vidrišu stanujočemu v Ljubljani je v ponedeljek postalo nenadoma slabo, padel je na tla in to tako nesrečno, da je pri padcu dobil precejšnje notranje in zunanje poškodbe. Vidriša so močno krvavečega prepeljali v bolnico.

Nemški slikar v Zagrebu

V Zagreb je prisel znan nemški slikar Rolf Friedmann, ki namerava prepotovati vso našo državo. Friedmann se specialno interesira za narodne noše. Najprvo namera iti v Dalmacijo, kjer bo ostal par mesecev. V Nemčiji prebiva v Rudišinu med lužiskimi Srbi.

Nov transport v Argentino

Split, 29. marca 1930.
Z prekooceanskim parobrodom Marita Washington se je večeraj odpeljalo iz Splita za Južno Ameriko 76 emigrantov, ki nameravajo v Argentino. Večinoma so to otroci in žene, ki potujejo k svojim staršem in možem.

Beg iz življenja Slovenca v Skopje

Skopje, 8. aprila 1930.
Tu si je danes skušal vzeti življenje Slovenec Rok Pregelj, doma iz Pušče v Kranjskem crezu. Prerezal si je žilo na levi roki. V zadnjem trenutku je pa bil opažen ter so ga nemudoma prepeljali v bolnico. Pri zasilanju je izjavil, da je brezposeln ter nima nikakih sredstev za življenje. Vedno ena in ista pesem.... Zdravniki upajo, da ga ohranijo pri življenju.

Originalni defravdant

Zagreb, 8. aprila 1930.
Danes je prejela tv. "Ipoli" v Zagrebu, ki je last Dr. Inkočiča in Pirca, sledeče baš ne prijetno toda vsekakor originalno pismo od svojega inkasanta Nikole Pavličića, ki ji piše: "Zadržal sem si 53.000 dinarjev, toda brzojavil sem svoji teti naj ta znesek poravnava, če ga pa ne bo poravnala do 18. aprila pa me policijsko zasledujte, za kar vas tem potkom pooblašam". No, tvrdka "Ipoli", pa ne bo čakala do 18. aprila na Pavličičevo teto in je stvar prijavila policiji brez "pooblastila."

RICHMAN BROTHERS

ESTABLISHED 1879

VSI NAŠI ODJEMALCI NAŠI PRIJATELJI

TRI tisoč osem sto članov Richmanove "družine," podžganih z odkrito željo, da dobe v slehernem kupcu Richmanovih oblek novega prijatelja, se odlikuje dnevno s tako visoko stopnjo zmožnosti, energije in udanosti, da nima para v vsej oblačilni industriji.

Vsi, ki delajo pri Richman Brothers, od vratarjev do vodilnih glav v uradu, plečejo iz svoje mozdne četrti subskripcijo delnic družbe po \$50 delnico . . . to je iste delnice, ki so na borzi označene s ceno \$90 . . . kar je nov dokaz visoke kvalitete in velike vrednosti naših oblek.

To kvaliteto in vrednost lahko takoj opazite v naših novih spomladanskih oblekah in površnikih . . . Videli boste izvrsten kroj, bogatost blaga in imenitno krojaško delo, ki navadno označuje le drage obleke . . . Te obleke bi se ne mogle prodajati po naših cenah, ako bi ne bile prihrankov na naši veliki produkciji in vsled našega sistema prodajanja direktno iz tovarne, ki nam prihrani posredovalčev profit.

Razlikovitost v kroju, blagu in barvah je tako velika, da si lahko vsak odjemalec, star ali mlad, izbere kar poželji po svoji meri, velikosti in pristoju.

Vse obleke in površniki, športne in praznične obleke v vseh prodajalnicah Richman Brothers po Združenih državah so vse po eni ceni.

ALL \$22⁵⁰

THE RICHMAN BROTHERS COMPANY

TRI PRODAJALNE V CHICAGO:

114-118 So. State St. 6400 So. Halsted St.
4011 W. Madison St.

TRPEŽNI PODPLATI za ČEVLJE

Ako hočete imeti dolgo časa lepe čevlje in poceni, nesite jih k čevljarju in zahtevajte, naj dene na nje Good-year Wingfoot podplate in pete.

Presenečeni boste, kako olajšajo hojo in olepšajo čevlje. Ti močni, trpežni in nepremočljivi podplati so garantirani po Goodyear družbi — pomagajo, da čevlji ostanejo dobri in lepi — in Goodyear Wingfoot pete vas nosijo čvrsto po svetu.

Podplati in pete so izdelane v tovarnah Goodyear in Goodyear izdelave več kot eno četrtino vseh pnevmatik (tires) za avtomobile, kar je prodanih v Ameriki, in dvakrat toliko pet za čevlje kakor katera druga družba z gumijastimi izdelki. Goodyear vsekakor ve, kako je treba narediti gumij močan in trpežen!

Trpežni so kot] GOODYEAR TIRE

WINGFOOT HEELS AND SOLES

Made by the makers of the famous Goodyear Tires

Milan Pajelj: PRIJATELJ

On je prej mnogo in rad zabaval ženske. Govoril je z njimi, gladko in kratkočasno, no pozneje je se oženil in čemu naj zdaj še tako dela?

Ne! Pričela je govoriti. Da je res, kar je povedal prijatelj Strok, da mora k zdravniku, da je ona sama še pred Strokom opazila na njem izpremembe.

Zena mu ne dela nobenih sitnosti, pusti ga, da hodi svojo pot, da svoje dela, niti na misel mu ne pride, da bi se privadil ali hotel privaditi na drugo žensko, da bi prevrgel vse to razmerje, a on vseeno zahrepen po neki široki neznanji svobodi.

Prijatelj Strok je bil po poklicu zdravnik. Nekega popoldne, ko je imel Bukovec navado pisati, ga je nenadoma obiskal, sedel brez ozira na to, če ob takem času moti, na stol ob oglu mize in se pričel razgovarjati.

No, in on celo ni eden tistih, ki tiščijo v neke vrste abstraktne užitke, ki hlatajo za nekimi idejami, ki si jih sami ne morejo dobro predstavljati.

Cutil je, da ga hoče zavzeti za zadevo, da hoče vplivati nanj in ga zaplesti v razmotrivanja o upravičenosti in neupravičenosti takih razmer, o možnosti in nemožnosti in o njihovi moralnosti in nemoralnosti.

Zunaj je vse tako tiho in sočno, drevje se rahlo ziblje v mesečini in preko pota teče pisana mačka. Po tleh in po hlahih leže vse križem debele črne sence in se pomikajo z drevjem vred.

Vzemimo položaj oženjenega človeka. Ta človek zagleda nenadoma žensko, ki mu je bolj všeč kakor vse, kar jih je spoznal v svojem življenju.

Moj Bog, moj Bog! Ali si ti Edvard? Da! In čakam, čakam mislim sem da umrjem. Zakaj? Tako hudo mi je tukaj. Kje? V praih. Sliši to in ne gleda več v vasovalca. Pusti okno odprto in leže tiho nazaj po postelji.

Ne govoriš napačno. Torej naša bolnica je obdevala s človekom, o katerem ni vedela, da je poročen. Zdej naenkrat izve in njej je grozno. To so tiste naše malenkostne razmere. Če je človek cerkveno poročen, si ne drzne pomisliti na to, da bi se lahko ločil.

Jeno Wallace: SOBARICA Nekdo na cestni je zaklicel moje ime. Obrnil sem se in videl, da mi miga neka dama. Na glavi je imela klobuk, pod pazduho pa zavoj. Postal sem in počakal, da pride bliže. Ko se je približala, sem spoznal v njej igralko Rosy Mellon.

in na ta način prišla do večjih vlog. "In kako ste se počutili, ko ste služili za sobarico?" "Izborno! Moja gospoda so bili tako fini ljudje, da sem kar strmela. In, pomislite, gospod mi je rekel še čez tri dni, da imam talent za gledališče."

Pravico pokopaj se! Stražnik privede pijanega ponočnjaka na redarstvo. Policijski poverjenik obsoja možaka na dva dni zapora.

Moderna kuharica "Štefka, pri nas zajtrkujemo ob osmih." "Dobro, gospa. Ampak če ne bom že pokonci, naj me gospa ne čakajo."

FARME NA PRODAJ Na prodaj imam dobre mešanice v slovenski kolenji, dobri mlekarne in sirarne. Ugodna prilika, se lahko proda vse kar se pridelava.

NA PRODAJ JE dobro kdoča grocerija in mesnica z vso opravbo, vse se proda za gotov denar.

Najnovejšje proročanje Berač: Prosim prispevek za zverinjak! Gospod: "Oprostite! Saj vendar ni tukaj nobenega zverinjaka!"

SE POČUTI KOT 20 LETNI MOŽ "Altoona, Pa., 14. aprila—Star 74 let, ampak Trinerjevo grenko vino me nareja 20 let starega moža.

TRINERJEVO GRENKO VINO je ekselentna tonika za želodec. Hitro se rešite slabega apetita, zaprtice, glavobola, zgube spanca in enakih železnih nerodov.

NA PRODAJ PRODAJALNA Grocerija in delikatesen, moderno, 5 apbnno stanovanje zadelj s kopalnico, nizka najemnina.

Samostojno delo "Tvoja domača naloga je čisto pravilna. Tega nisi sam napravil, nekdo ti je pomagal." "Nihče ni nič pomagal, gospod učitelj!"

STE IZCRPANI? Eoarka vam da novo energijo! Vse hitro izgubite, če nimate zanesljivega pomočnika. SEVERAS ESORNA

EXPRESNA SLUŽBA V EVROPO preko Hamburga na naših modernih parnikih HAMBURG ALBERT BALLIN DEUTSCHLAND NEW YORK

Ali zares poznate vašo cigareto?

VI STE NATANČNI glede drugih stvari, ki so v tesnem stiku z vašo osebnostjo. Kaj pa cigarete? Na razpolago je na stotine vrst tobacnih listov. Kakšne vrste cigarete kadite? Če kadite Camels, kadite najbolj izbran tobak, kar ga raste. Slavna Camel mešanica temelji na uporabi tobaka najvišje kakovosti.

Ne odrecite si razkošja CAMELS. Pri verouku Župnik: "Deset zapovedi imamo. Ako pa eno prelomili, kaj je potem, Marjan?" Otrok: "Potem jih je še samo devet."